

Spis treści

Wstęp	13
Rozdział 1	
Neoliberalizm a aksjologiczny aspekt edukacji	17
1.1. Trudności w zdefiniowaniu neoliberalizmu	17
1.2. Teorie wykorzystywane przez neoliberalizm	19
1.3. Epoka neoliberalizmu, jego podstawowe wartości i „etyka sama w sobie” ..	24
1.4. Wizja człowieka w neoliberalizmie	29
1.5. Skutki formowania człowieka przez ekonomizm	35
1.6. Wojna edukacyjna zainicjowana przez biznes w Stanach Zjednoczonych ..	44
1.7. Reformy w kierunku tworzenia systemów szkolnych zorientowanych na wyniki i rozliczanie uczniów, nauczycieli oraz szkół	52
Rozdział 2	
Szkoła – między kontrolą a rozwojem	57
2.1. Era neoliberalnych reform edukacji	57
2.2. Dążenie do kapitalistycznego systemu szkolnego	59
2.3. Ponowny kult pomiaru osiągnięć uczniów	62
2.4. Strategia korporacji międzynarodowych w edukacji	64
2.5. Miejsce szkoły między kontrolą a rozwojem w świetle badań	66
Rozdział 3	
Kto nam urządza edukację?	72
3.1. Ponadnarodowe organizacje ekonomiczne jako kreatorzy globalnej polityki oświatowej	72
3.2. Bank Światowy, Światowa Organizacja Handlu, Międzynarodowy Fun- dusz Walutowy, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Unia Europejska	75
3.3. Stanowisko Banku Światowego w świetle <i>Raportu o rozwoju świata 2018</i> . <i>Uczenie się dla realizacji obietnic edukacji</i>	85
3.4. Czy wszystko można i należy standaryzować?	94
3.5. OECD organizacją wysoce kompetentną w opracowywaniu wskaźników osiągnięć edukacyjnych, ich mierzeniu i międzynarodowym porówny- waniu?	99
3.6. Zarzuty pod adresem metodologii mierzenia osiągnięć szkolnych uczniów w programie PISA i dorosłych w programie PIAAC	103

Rozdział 4

Rynkowy model wczesnej edukacji a stanowisko profesjonalistów – perspektywa

globalna	113
4.1. Ekspansja modelu rynkowego	113
4.2. Akcentowanie ekonomicznych aspektów wczesnej edukacji	117
4.3. Strategiczny plan rozwoju wczesnej edukacji w Stanach Zjednoczonych?	122
4.4. Wczesna edukacja w rozumieniu międzynarodowych instytucji skupiają- cych profesjonalistów z tej dziedziny	124
4.5. Stan edukacji małych dzieci w świetle raportu OECD z roku 2017	132
4.6. Przejście dzieci z przedszkola do szkoły	147
4.7. Czy rynkowy model wczesnej edukacji i model demokratyczny nadawania znaczenia są kompatybilne?	151

Rozdział 5

W stronę uczącego się nauczyciela, szkoły i społeczeństwa

5.1. W stronę mistrzostwa osobistego nauczyciela	154
5.2. W stronę szkoły jako organizacji uczącej się	157
5.3. W stronę społeczeństwa uczącego się	161
5.4. Idea i praktyka uczącego się nauczyciela, szkoły i społeczeństwa w Polsce	165

Rozdział 6

Rozwój organizacyjny szkoły w koncepcji i praktyce programu TERM

6.1. Cele i zadania komponentu „Doskonalenie zarządzania edukacją” projektu TERM	170
6.2. Koncepcja rozwoju organizacyjnego szkoły jako przyjęty model zmiany edu- kacyjnej	171
6.3. Komunikacja społeczna w organizacji	174
6.4. Kierowanie zmianą	176
6.5. Kierowanie szkołą	181
6.6. Mierzenie jakości pracy szkoły	183
6.7. Koncepcja rozwoju organizacyjnego szkoły w szkoleniach TERM	185
6.8. Wpływ programu TERM na „czas reform” w Polsce w okresie 1993-2009	186

Rozdział 7

Ewaluacja jakości pracy nauczyciela – ewolucja celów, funkcji i form

7.1. Tło i stopień nieokreśloności problematyki ewaluacji jakości pracy nauczy- ciela	188
7.2. Narodziny ewaluacji i kult pomiaru – pierwsza generacja ewaluacji	190
7.3. Druga generacja ewaluacji – ruch na rzecz doskonalenia programów kształcenia	191
7.4. Trzecia generacja – ewaluacja wyjaśniająca oraz „wolna od celów”	192
7.5. Wady trzech pierwszych generacji ewaluacji	193
7.6. Czwarta generacja – paradygmat konstruktywistyczny	193
7.7. Rola ewaluacji w szkołach jako organizacjach uczących się	195
7.8. Napięcia między ewaluacją dla celów kontroli a ewaluacją dla potrzeb rozwoju szkoły	195

7.9. Dominacja kontroli	197
7.10. Wnioski	198
7.11. Teoria i praktyka ewaluacji jakości pracy nauczycieli w Polsce	199

Rozdział 8

Wychowanie obywatelskie – nowy przedmiot nauczania w Anglii i Walii	202
8.1. Angielski przegląd stanu wychowania obywatelskiego na świecie	202
8.2. Wychowanie obywatelskie jako przedmiot obowiązkowy od roku szkolnego 2002/2003	206
8.3. Edukacja obywatelska w kontekście Trzeciej Drogi <i>New Labour</i>	210
8.4. Efekty próby realizacji zmian w kulturze politycznej Anglii i Walii poprzez edukację obywatelską	215
8.5. Wnioski z angielskiej praktyki i badań w zakresie edukacji obywatelskiej	225

Rozdział 9

Edukacja obywatelska na świecie i w Polsce a perspektywa neoliberalizmu	227
9.1. Zmiana znaczenia terminologii związanej z edukacją obywatelską	227
9.2. Edukacja obywatelska w świetle badań międzynarodowych i polskich	233
9.3. Globalna edukacja obywatelska – aktualny priorytet polityki oświatowej na świecie	256
9.4. Mierzenie osiągnięć w globalnej edukacji obywatelskiej	269
9.5. Podsumowanie i refleksje nad rozwojem globalnej edukacji obywatelskiej	272

Rozdział 10

„Nauczyciel największą wartością naszego narodu” – retoryka, praktyka i skutki „reformy” kształcenia nauczycieli w Anglii i Walii	276
10.1. Początki neoliberalnych reform edukacji w Anglii i Walii	276
10.2. Kontynuacja reformy kształcenia nauczycieli przez Michaela Gove’a i Justine Greening	279
10.2.1. Zwiększanie autonomii szkół?	281
10.2.2. Deklaracja podniesienia poziomu nauczycieli i zwiększenia roli szkół w ich przygotowywaniu do zawodu	286
10.3. Krytyka polityki przygotowywania kandydatów na nauczycieli, wprowadzanych zmian oraz ich skutków	300
10.3.1. Krytyka nowego systemu przygotowywania nauczycieli	300
10.3.2. Trendy docelowej rekrutacji i alokacji miejsc dla kandydatów przygotowujących się do zawodu nauczyciela	306
10.3.3. Skutki zmian strukturalnych	307
10.3.4. Skutki reform w programach wstępnego przygotowywania do zawodu	309
10.3.5. Programy w instytucjach przygotowujących do nauczania początkowego	312
10.4. Konkluzje i rekomendacje McNamary, Murray i Phillips	315
10.5. Zakończenie – nauczyciele szkół dla mas i socjalizacja do pracy lub bezrobocia	318

Rozdział 11

Kształcenie nauczycieli w Polsce a neoliberalny program edukacji	320
11.1. Polski neoliberalizm	320
11.2. Polityka oświatowa neoliberalizmu i jej prawne umocowanie	326
11.3. Przemiany w polskim szkolnictwie wyższym a korporacyjna polityka edukacji	329
11.3.1. Uniwersytety miejscem wytwarzania neoliberalnej hegemonii edukacyjnej w Polsce?	330
11.3.2. Prywatyzacja szkolnictwa wyższego. Żywiłowy rozwój uczelni niepublicznych i niestabilność rynku edukacyjnego	334
11.3.3. Systematyczne obniżanie nakładów na kształcenie i badania naukowe. Edukacja jako dobro prywatne	343
11.3.4. System rozliczania i jego wpływ na kształcenie nauczycieli w Polsce	346
11.4. Polityka edukacyjna korporacjonizmu a jakość uniwersytetu	365

Rozdział 12

Koncepcja kształcenia nauczycieli oraz ich przygotowanie jako podstawa reform edukacji	370
12.1. Misja Ministerstwa Edukacji Singapuru i Narodowego Instytutu Edukacji – światowego lidera kształcenia nauczycieli	370
12.2. Międzynarodowe Stowarzyszenie Wiodących Instytutów Edukacji	379
12.3. Kształcenie nauczycieli jako temat pierwszego meetingu IALEI	381
12.3.1. Przepięty profesjonalizm zawodu nauczycielskiego	381
12.3.2. Trendy w przygotowywaniu kandydatów do zawodu	385
12.3.3. Wprowadzenie do rozwoju profesjonalnego i partnerstwo w edukacji nauczycieli	387
12.4. Międzynarodowe studia porównawcze dotyczące nauczycieli i jakości nauczania na świecie	388

Rozdział 13

Konkurencja o środki finansowe i prestiż „receptą” na doskonałość polskiej nauki i szkolnictwa wyższego?	391
13.1. Konstytucja dla Nauki z podpisem Prezydenta!	391
13.2. Filozofia u podstaw koncepcji założeń do ustawy <i>Prawo o szkolnictwie wyższym</i>	394
13.3. Ustrój uczelni	400
13.4. Organizacja uczelni i systemu szkolnictwa wyższego	407
13.5. Pracownicy uczelni	416
13.6. Podsumowanie opinii Biura Analiz Sejmowych i wniosków środowiska akademickiego	420
13.7. Konstytucja dla Nauki na tle globalnej polityki edukacyjnej	424

Zakończenie – neoliberalowie nadal chcą dyktować politykę edukacyjną	429
Bibliografia	433
Indeks osób	491
Indeks rzeczowy	505
Summary (Two paradigms of thinking about education and its reforms: pedagogical and global-neoliberal)	513